

Список використаних джерел

1. Гусев А. А. О технике производства и оформления много-объектных экспертиз подписей // Теория и практика криминалистической экспертизы. Криминалистическое исследование подписей. 1958. Сб. 3. С. 231—242.
2. Колонутова А. И. Особенности проведения многообъектных почерковедческих экспертиз. Москва, МВД СССР ВНИИ, 1972. С. 22.
3. Винберг Л. А., Шванкова М. В. Почерковедческая экспертиза : учеб. для вузов МВД СССР. Волгоград : ВСШ МВД СССР, 1977. 207 с.
4. Шпакович Н. Г. Особливості оформлення висновків експертів за результатами проведення багатооб'єктних почерковедчих досліджень : метод. рек. / ДНДЕКЦ МВС України. Київ, 2005. 13 с.
5. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень (у ред. наказу Мін'юсту України від 26.12.2012 р. № 1950/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 22.02.2021).
6. Загальна методика дослідження почерку при ідентифікації виконавця / ВНДІСЕ, 1971. Реєстраційний код в реєстрі методик проведення судових експертиз Мін'юсту України — № 1.1.04.
7. Дослідження підписів / ВНДІСЕ, 1971. Реєстраційний код в реєстрі методик проведення судових експертиз Мін'юсту України — № 1.1.12.

О. П. Ващук,

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики Національного університету

«Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3161-2870>, e-mail: vaschuk@onua.edu.ua

ОКРЕМІ СТАДІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ЗА ВІДЕОЗАПИСОМ

Анотація. Розкрито ключові моменти стадії попереднього та роздільного дослідження об'єктів невербальної інформації у відеозаписі. Визначено мету, об'єкти та суб'єкти дослідження об'єктів невербальної інформації у відеозаписі. Окреслено вимоги до зразків дослідження та загальних умов проведення такого дослідження.

Ключові слова: невербальна інформація, ідентифікація, криміналістика, судова експертиза.

Abstract. The key points of the stage of preliminary and separate research of non-verbal information objects in the video are revealed. The purpose, objects and subjects of research of objects of nonverbal information in the video are defined. The requirements for research samples and general conditions of such research are outlined.

Keywords: nonverbal information, identification, criminalistics, forensic examination.

Аннотация. Раскрыты ключевые моменты стадии предварительного и раздельного исследования объектов невербальной информации в видеозаписи. Определены цели, объекты и субъекты исследования объектов невербальной информации в видеозаписи. Установлены требования к образцам исследования и общие условия проведения такого исследования.

Ключевые слова: невербальная информация, идентификация, криминалистика, судебная экспертиза.

Джерелом дослідження невербальної інформації, що поступає ззовні людини (антроподжерельна невербальна інформація), є її зовнішній вигляд, емоційний стан та супутні ознаки (оформлення зовнішності, одягу, побути). Додатковими джерелами можуть бути об'єкти вербально-го супроводу.

Отже, самі джерела невербальної інформації, по-перше, водночас виступають як самостійні об'єкти дослідження та їх досліджують сукупно, по-друге, за наявності об'єктів вербальної інформації (які також виступають самостійними об'єктами дослідження) їх також досліджують сукупно (вербальні та невербальні). Відсутність інформації щодо одного з таких джерел може суттєво

вплинути на можливість отримання висновку та вирішення поставлених питань. Мета такого дослідження полягає у визначенні тотожності ознак та властивостей об'єктів невербальної інформації (статика та динаміка) у відеозаписі.

Суб'єктами дослідження об'єктів невербальної інформації у відеозаписі є слідчий (в межах кримінального провадження), експерт (у разі проведення експертизи) або будь-які інші учасники провадження (у межах кримінального чи іншого провадження).

Процес дослідження об'єктів невербальної інформації у відеозаписі є етапним, де кожен наступний етап слідує з попереднього. Усі етапи дослідження корелюють і взаємозалежать один від одного, їх проводять із метою вирішення питання про їх тотожність. Таке дослідження може стати неможливим на будь-якому з етапів через об'єктивні чинники (наприклад, нечітке зображення одного з порівнювальних об'єктів, занадто коротке зображення порівнювального об'єкта та ін.).

Виділяють чотири етапи дослідження:

- попереднє;
- роздільне;
- порівняльне;
- підбиття підсумків.

Попереднє дослідження об'єктів невербальної інформації в відеозаписі містить: 1) аналіз вихідного матеріалу; 2) визначення переліку ідентифікаційних ознак і властивостей порівнювальних об'єктів, тобто вихідної сукупності матеріалів дослідження; 3) поставлення завдань дослідження (якщо це експертиза, то відповідно до переліку питань); 4) визначення методів, які застосовуватимуть під час проведення дослідження; 5) за потреби запит для отримання експериментальних зразків або інших додаткових матеріалів.

Визначення вихідної сукупності матеріалів дослідження є повноваженням експерта (якщо це в межах експертизи) та слідчого (якщо — у межах досудового розслідування).

Роздільне дослідження об'єктів невербальної інформації у відеозаписі містить окреме дослідження ідентифікаційних ознак та властивостей порівнювальних об'єктів.

Об'єкт невербальної інформації можна досліджувати на одному відеозаписі або кількох відеозаписах (наприклад, вільні та експериментальні зразки).

Вільні зразки (до внесення даних до ЄРДР та після цього, але не для проведення експертизи) для проведення такого дослідження повинні мати:

- достатні ідентифікаційні ознаки (статичні) для встановлення їх тотожності щодо досліджуваного об'єкта невербальної інформації;
- достатні ідентифікаційні властивості (динамічні) для встановлення їх тотожності щодо досліджуваного об'єкта невербальної інформації;
- достатню інформацію щодо походження таких зразків (умови отримання тощо).

Експериментальні зразки для проведення дослідження повинні мати:

- достатні та відповідні для порівняння сліди на об'єктах дослідження (тобто зразки повинні бути отримані з максимально наближеними умовами до вільних зразків);
- достатні ідентифікаційні ознаки (статичні) для встановлення їх тотожності щодо досліджуваного об'єкта невербальної інформації;

- достатні ідентифікаційні властивості (динамічні) для встановлення їх тотожності щодо досліджуваного об'єкта невербальної інформації.

Окремо необхідно розробити правила отримання таких експериментальних зразків під час дослідження об'єктів невербальної інформації з урахуванням ознак та властивостей людини.

Процес роздільного дослідження є таким, що спочатку відбувається шляхом групування об'єктів до великих і малих груп, далі — за принципом переходу від більших груп об'єктів до менших.

Дослідження об'єктів невербальної інформації відбувається в сукупності груп, а за наявності вербального супроводу, то обов'язково враховують їх ознаки та властивості. У широкому сенсі об'єктом дослідження на цій стадії є слід об'єкта невербальної інформації, однак сам механізм утворення сліду вивчають як елемент події загалом.

Отже, дослідження об'єктів невербальної інформації у відеозаписі є етапним (попереднє, роздільне та порівняльне дослідження; підбиття підсумків), зразки можуть бути вільними й експериментальними та повинні відповідати чітко визначеним вимогам. Попереднє дослідження об'єктів невербальної інформації містить підготовчі дії, а роздільне — окреме дослідження ідентифікаційних ознак та властивостей порівнювальних об'єктів.

А. С. Вельможна-Сидорова,

судовий експерт Харківського НДЕКЦ МВС України, аспірант Донецького юридичного інституту МВС України,
м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2313-3530>, e-mail: antoninavelsi@gmail.com

МІСЦЕ ЕКСПЕРТНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В ПРАКТИЧНІЙ РОБОТІ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА (НА ПРИКЛАДІ ҐРУНТОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Анотація. Розглянуто основні завдання експертного експерименту та вимоги до його проведення. Визначено основні доктринальні позиції щодо місця експертного експерименту в практичній роботі судового експерта під час проведення ґрунтознавчої експертизи. Наведено авторське визначення експертного експерименту та його ознаки.

Ключові слова: відбір експериментальних зразків, експеримент, експертний експеримент, метод дослідження, судова експертиза, судова ґрунтознавча експертиза.

Abstract. The main tasks and requirements of the expert experiment are considered. The main doctrinal positions on the place of the expert experiment in the practical activity of the forensic expert during soil examination are determined. The author's definition of the expert experiment and its features are given.

Keywords: selection of experimental samples, experiment, expert experiment, research method, forensic examination, forensic soil examination.

Аннотация. Рассмотрены основные задачи экспертного эксперимента и требования к его проведению. Определены основные доктринальные позиции относительно

места экспертного эксперимента в практической работе судебного эксперта при проведении почвоведческой экспертизы. Приведено авторское определение экспертного эксперимента и его признаки.

Ключевые слова: отбор экспериментальных образцов, эксперимент, экспертный эксперимент, метод исследования, судебная экспертиза, судебная почвоведческая экспертиза.

Одним із завдань кримінального провадження є забезпечення оперативного, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень. Це завдання неможливе без впровадження сучасних науково-технічних засобів та методів експертного дослідження. І. В. Пиріг зазначає, що для ефективності розслідування кримінальних правопорушень потрібно надати відповідне його забезпечення [1, с. 8].

Експеримент як загальнонауковий метод використовують у всіх галузях криміналістики, він є найбільш ефективним методом пізнання, що містить як втручання в явище, яке спостерігається, активно його перетворює, так і зміну процесу його перебігу та умов, в яких воно протікає [2, с. 78]. Експеримент також забезпечує вирішення проміжних завдань і має важливе значення